

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра внутрішньої медицини № 2

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Педіатрія»

 Тетяна КРЮЧКО

«31» 08 2022 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету № 1

 Микола РЯБУШКО

Протокол від «31» 08 2022 р.
№ 1

СИЛАБУС
ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА, В ТОМУ ЧИСЛІ ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ,
КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ
Обов'язкова навчальна дисципліна

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс та семестри вивчення навчальної
дисципліни

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
228 «Педіатрія»
магістр педіатрії
лікар
«Педіатрія»
денна
V курс
IX-X семестри

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
внутрішньої медицини № 2

Зав. кафедри Іван КАТЕРЕНЧУК

Протокол від «30» 08 2022 р. № 1

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
фармакології, клінічної фармакології
та фармації

Зав. кафедри Руслан ЛУЦЕНКО

Протокол від «31» 08 2022 р. № 1

Полтава – 2022 рік

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Катеренчук Іван Петрович - д.мед.н, професор Вакуленко Костянтин Євгенійович - к.мед.н, асистент Пустовойт Ганна Леонідівна - к.мед.н, доцент Тесленко Юрій Віталійович - к.мед.н., доцент Ярмола Тетяна Іванівна - к.мед.н, доцент Луценко Руслан Володимирович, д.мед.н., доцент Рябушко Микола Миколайович, к.мед.н., доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://int-med-two.pdmu.edu.ua/team https://pharmacology.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380505667005 (0532) 56-20-59, 56-47-32
E-mail:	vnutrmed2@pdmu.edu.ua pharmacology@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-two.pdmu.edu.ua/ https://pharmacology.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 4/ 120, із них:

Лекції (год.) – 8

Практичні заняття (год.) – 66

Самостійна робота (год.) – 46

Вид контролю – екзамен

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які науково-педагогічні працівники пред'являють до здобувачів освіти при вивченні дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» та регламентується переліком діючих нормативних документів про вищу освіту в Україні та в Полтавському державному медичному університеті
<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenti>,
https://www.pdmu.edu.ua/storage/departement-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf

Проведення освітнього процесу за дисципліною «Внутрішня медицина, у тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії та ін.) відбувається за допомогою дистанційного навчання ZOOM, Google Meet, Google Classroom та ін.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти з дисципліни передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної

інформації про результати власної навчальної або наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу ПДМУ.

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені *відповідальності* згідно нормативних документів.

Здобувачі освіти, вивчаючи дисципліну «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія», *зобов'язані*:

- виконувати графік навчального процесу і не допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин, приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять

<https://www.pdmu.edu.ua/shedule>

- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- дотримуватися вимог до зовнішнього вигляду (дрес-коду)
- підтримувати порядок в навчальних кімнатах, дбайливо та охайно відноситись до майна кафедри (меблів, комп'ютерної техніки, підручників, макро-мікропрепаратів);
- не виносити без дозволу науково-педагогічних працівників речі та різне обладнання з навчальних кімнат та кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством;
- дотримання морально-етичних принципів перебування на території клінічних баз.

Здобувачам освіти, вивчаючи дисципліну «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія», *забороняється*:

- протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу;
- вживати наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги, спиртні напої на кафедрі, палити на території кафедри і перебувати в приміщенні кафедри в стані алкогольного, наркотичного або іншого сп'яніння;
- вчиняти протиправні та аморальні дії, що можуть створити небезпечні умови для здоров'я та/або життя оточуючих, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику;

(Правила внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету:

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/G6YwtMTyNBwvYUTxXEJY0Q1AMLX8knB2v3jliVQH.pdf)

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Внутрішня медицина, у тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» - розділ медицини, що займається проблемами етіології,

патогенезу та клінічних проявів захворювань внутрішніх органів, їхньої діагностики, фармакологічного лікування, профілактики та реабілітації.

«Основи внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія)» передбачають вивчення основних етіологічних та патогенетичних факторів виникнення захворювань серцево-судинної, кістково-м'язевої та сечо-видільної систем. Вивчаються основи клінічного обстеження хворого, основні симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів та їх оцінка, методичні основи фізикального обстеження хворого та семіологічна оцінка результатів обстеження хворого, клініко-діагностична інтерпретація показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень в нормі та при даних захворюваннях; основні принципи лікування, прогнозу та профілактики.

Вивчення «Професійних хвороб» передбачає ознайомлення з основами професійних хвороб, при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, професійного маршруту, клініки, діагностики, лікування та профілактики.

«Клінічна фармакологія» займається вивченням лікарських засобів для індивідуалізованої терапії і профілактики з урахуванням основного та супутніх захворювань та запобіганню небажаної взаємодії ліків між собою.

Предметом вивчення «Оснoв внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія) є: етіологія, фактори ризику, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, основні принципи лікування, первинної та вторинної профілактики захворювань органів серцево-судинної, кістково-м'язевої та сечо-видільної систем у клініці внутрішньої медицини.

«Професійних хвороб» є теоретичні знання та практичні вміння, та навички з питань охорони здоров'я населення у галузі профпатології: профілактики, діагностики та лікування професійних захворювань людини, необхідні для здійснення професійної діяльності лікаря за спеціальністю «Педіатрія».

«Клінічної фармакології» є вплив лікарських засобів на організм хворої дитини, клінічна фармакокінетика та фармакодинаміка лікарських засобів, методи контролю ефективності та безпеки застосування ліків.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Пререквізити:

- базуються на вивченні здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти пропедевтики внутрішньої медицини, а також інших базових дисциплін (медичної біології, медичної та біологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії, гістології, цитології та ембріології з особливостями дитячого віку, анатомії людини з особливостями дитячого віку, патоморфології з особливостями дитячого віку, фізіології з особливостями дитячого віку та патофізіології з особливостями дитячого віку, мікробіології, вірусології та імунології, радіології, фармакології) й інтегрується з цими дисциплінами;

- закладають основи для засвоєння здобувачами вищої освіти знань з профільних клінічних професійно-практичних дисциплін;

- формують вміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів, професійної патології, фармакокінетика та фармакодинаміка лікарських засобів у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини.

Постреквізити. Дисципліна «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» закладає основи для засвоєння здобувачами освіти знань з профільних клінічних професійно-практичних дисциплін; формує вміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів, професійної патології, клінічної фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських засобів, методів контролю ефективності та безпеки застосування ліків у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення «Основ внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія)» є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з внутрішньої медицини, необхідних у професійній діяльності, які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

«Професійних хвороби» - оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями й навичками з питань охорони здоров'я населення у галузі профпатології; профілактики, діагностики та лікування професійних захворювань людини, необхідні для здійснення професійної діяльності лікаря за спеціальністю «Педіатрія».

«Клінічної фармакології» - є вивчення навчальної дисципліни та підготовка педіатрів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення максимально раціональної лікарської терапії у конкретної хворої дитини, володіння методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів, а також їх комбінацій, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Класифікувати і аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати провідні синдроми і симптоми у клініці внутрішньої медицини.
- Обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Скласти план обстеження хворого, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених захворюваннях у клініці внутрішньої медицини та їх ускладненнях.
- Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи) хворого з найбільш поширеними захворюваннями у клініці внутрішньої медицини.

- Призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в т.ч. прогноз-модифікуюче, найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику основних захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати прогноз та працездатність хворих із основними захворюваннями у клініці внутрішньої медицини.
- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішньої медицини.
- Застосовувати основні алгоритми інтенсивної терапії невідкладних станів у клініці внутрішньої медицини.
- Виконувати медичні маніпуляції.
- Вести медичну документацію у клініці внутрішньої медицини.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- Проводити клінічне обстеження пацієнта, встановлювати попередній діагноз та визначати тактику ведення хворих на найбільш розповсюджені професійні захворювання;
- Аналізувати результати санітарно-гігієнічної характеристики умов праці з розв'язанням питання про професійну етіологію захворювання, що діагностується;
- Інтерпретувати клінічні та параклінічні дані хворих з професійними захворюваннями;
- Диференціювати між вірогідним професійним та іншими професійними чи непрофесійними захворюваннями, що мають спільні клінічні ознаки, та формулювання клінічного діагнозу;
- Скласти план лікувальних заходів при гострих та хронічних професійних захворювань згідно затвердженим галузевим клінічним настановам та протоколам надання медичної допомоги;
- Розробляти план диспансеризації пацієнтів груп ризику;
- Проводити санітарно-гігієнічні та медико-профілактичні заходи з метою попередження розвитку професійних хвороб та їх прогресування;
- Підготувати педіатра з достатнім обсягом теоретичних знань і практичних навичок для проведення максимально раціональної медикаментозної терапії у конкретної хворої дитини, володіючого методологією індивідуального підбору ефективних та безпечних препаратів на підставі фармакокінетики, фармакодинаміки, можливих виявів побічної дії, особливостей перебігу захворювання, віку дитини, оптимальних лікарських форм, складання раціональних комбінацій ліків.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, програмні результати навчання)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у

професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Педіатрія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.	
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК4	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК5	Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
ЗК6	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
ЗК7	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК8	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
ЗК9	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК1	Навички опитування пацієнта.
СК2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
СК3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
СК4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
СК5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
СК6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
СК7	Здатність до діагностування невідкладних станів.
СК8	Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
СК9	Навички надання екстреної медичної допомоги
СК10	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
СК11	Навички виконання медичних маніпуляцій.
СК15	Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
СК16	Здатність до проведення експертизи працездатності.
СК17	Здатність до ведення медичної документації.

Програмні результати навчання, формування яких сприяє кращому вивченню дисципліни в цілому:

ПРН1 Знати будову та функції окремих органів й систем і організму людини в цілому в нормі, при розвитку патологічних процесів, захворювань; вміти

використовувати набуті знання в подальшому навчанні та у практичній діяльності лікаря.

РН2 Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез життя (професійний анамнез зокрема) в умовах закладу охорони здоров'я та/або вдома у хворого, за стандартною схемою опитування.

ПРН3 Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань, використовуючи знання про людину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).

ПРН4 Встановлювати попередній і клінічний діагноз захворювання (за списком 2) на підставі провідних клінічних симптомів або синдромів шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного і інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН5 Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН6 Призначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання, в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН7 Визначати характер лікування захворювання (консервативне, оперативне) та його принципи в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т.ч. в польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН8 Проводити діагностику невідкладних станів та встановлювати діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН9 Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі встановленого діагнозу в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.

ПРН10 Надавати екстрену медичну допомогу за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми.

ПРН12 Виконувати медичні маніпуляції в умовах закладу охорони здоров'я, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

ПРН16 Визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду в закладі охорони здоров'я або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи й системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення.

ПРН17 Проводити експертизу працездатності шляхом визначення наявності та ступеня обмежень життєдіяльності, виду, ступеня і тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини.

ПРН18 Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів, використовуючи стандартну технологію. Готувати звіти про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи за типовою формою.

ПРН23 Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН24 Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН25 Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами й обов'язками, постійно підвищувати професійний і культурний рівні.

ПРН26 Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН27 Забезпечувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклуються) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

По завершенню вивчення дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» здобувачі вищої освіти повинні **знати:** етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування та профілактики основних та найбільш розповсюджених захворювань внутрішніх органів

вміти: вміти :

-використовувати набуті знання в подальшому навчанні та у практичній діяльності лікаря;

-збирати дані про скарги педіатричного пацієнта, анамнез життя і захворювання, спадковий анамнез за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи знання про вікові особливості періодів дитячого віку, за

стандартною схемою опитування та обстеження хворого;

-призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні). Оцінювати інформацію з метою проведення диференційної діагностики захворювань, використовуючи знання про дитину, її органи й системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень;

- оцінювати інформацію щодо діагнозу в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, застосовуючи стандартну процедуру, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень;

-виділяти та фіксувати провідний клінічний симптом або синдром; встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання;

-визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку здорових дітей і при лікуванні хворих на захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах;

-визначати необхідне відповідне до віку харчування здорових дітей та лікувальне харчування хворих на захворювання;

-визначати характер (консервативне, оперативне) та принципи лікування хворих при захворюваннях;

-виділяти невідкладний стан потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану дитини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про дитину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;

-визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем;

-надавати екстрену медичну допомогу на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми;

-виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про дитину, її органи та системи, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики;

-визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду; визначати тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду; розраховувати та призначати необхідні продукти харчування дітям першого року життя;

-визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг;

усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень;

-дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності;
організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Тематичний план лекцій дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Тема	Кількість годин
	Змістовий модуль 1 «Основи внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія)»	
1	2	3
1.	Артеріальна гіпертензія. Вторинні артеріальні гіпертензії. Актуальність даної нозології. Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції артеріального тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
2.	Ревматоїдний артрит Визначення. Етіологія, патогенез. Роль порушень імунного статусу в розвитку захворювання. Класифікація. Клінічна картина з урахуванням активності патологічного процесу, стадії захворювання, системних проявів. Значення лабораторних та інструментальних методів для діагностики захворювання, його стадії та активності. Критерії діагнозу, значення дослідження синовіальної рідини. Диференційний діагноз. Ускладнення. Стратегія лікування. Базисна терапія. Тактика лікування глюкокортикоїдами та нестероїдними протизапальними засобами. Профілактика. Прогноз та працездатність.	2
3.	Хронічна хвороба нирок. Гломерулонефрит Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Класифікація. Клінічні прояви та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Клінічні прояви та особливості окремих морфологічних форм гломерулонефритів. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування залежно від стадії та ренопротекція. Лікування з урахуванням морфологічної форми та клінічного перебігу гломерулонефриту. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до нирковозамісної терапії, ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
4.	Системні захворювання сполучної тканини. Системний червоний вовчак. Системна склеродермія. Дематополіміозит. Визначення. Етіологічні фактори та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви залежно від ураження органів і систем та активності хвороби. Значення лабораторних, у тому числі імунологічних, методів дослідження. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування з урахуванням ступеню активності. Пульс-терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність.	

	Разом	8
--	--------------	----------

Тематичний план лекцій та семінарських занять за змістовними модулями 2 «Професійні хвороби» та 3 «Клінічна фармакологія» не передбачені навчальним планом.

Тематичний план практичних занять дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	ТЕМА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ	Кількість годин
1	2	3
	Змістовий модуль 1 «Основи внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія)»	
1	Есенціальна артеріальна гіпертензія. Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції артеріального тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
2	Набуті вади серця. Визначення. Вади мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
3	Міокардити і кардіоміопатії. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій (дилатаційна, гіпертрофічна та ін.). Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних видів кардіоміопатій. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Перикардити. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних форм перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Диференційний діагноз. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
4	Порушення ритму серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Порушення провідності серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика синоатріальних, атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Едамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
5	Ревматоїдний артрит. Визначення. Етіологія, патогенез. Роль порушень	4

	імунного статусу в розвитку захворювання. Класифікація. Клінічна картина з урахуванням активності патологічного процесу, стадії захворювання, системних проявів. Значення лабораторних та інструментальних методів для діагностики захворювання, його стадії та активності. Критерії діагнозу, значення дослідження синовіальної рідини. Диференційний діагноз. Ускладнення. Стратегія лікування. Базисна терапія. Тактика лікування глюкокортикоїдами та нестероїдними протизапальними засобами. Профілактика. Прогноз та працездатність. Остеоартрит. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від переважної локалізації уражень. Діагностика. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Подагра. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Особливості суглобового синдрому та ураження внутрішніх органів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.	
6	Гломерулонефрити. Визначення. Етіологія та патогенез. Патологічна анатомія. Класифікація. Клінічні прояви та особливості окремих морфологічних форм. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням морфологічної форми та клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Пієлонефрити. Визначення. Роль інфекції при запальних захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Класифікація. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
7	Гостре пошкодження нирок. Хронічна ниркова недостатність. Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Класифікація. Клінічні прояви та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування залежно від стадії та ренопротекція. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до нирковозамісної терапії, ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
8	<i>Курація для написання історії хвороби</i> <i>Захист історії хвороби</i>	2
	Змістовий модуль 2 «Професійні хвороби»	
9	Пневмоконіози. Хронічний бронхіт та хронічне обструктивне захворювання легенів пилової етіології. Професійні хвороби органів дихання токсико-хімічної етіології. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви та особливості окремих форм. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
10	Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
11	Висотна та декомпресійна хвороби. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
12	Професійні хвороби, зумовлені впливом електромагнітного випромінювання та ультразвуку, дією несприятливих факторів виробничого мікроклімату. Визначення. Етіологія та патогенез. Клінічні	2

	прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	
13	Професійні захворювання, пов'язані з перенапруженням окремих органів і систем. Професійні нейротоксикози. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
14	Професійні інтоксикації речовинами з переважною дією на систему крові: професійна інтоксикація бензолом. Професійні інтоксикації аміно- та нітроз'єднаннями бензолу, монооксидом вуглецю. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
15	Професійні інтоксикації свинцем, миш'яковистим воднем. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
16	Професійні токсичний гепатит та токсична нефропатія. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
17	Професійні інтоксикації отрутохімікатами, що використовуються при сільськогосподарських роботах. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
Змістовий модуль 3. «Клінічна фармакологія»		
18.	Предмет та завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Взаємодія лікарських препаратів, види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії. Предмет, задачі, цілі вивчення клінічної фармакології. Основні поняття дисципліни. Алгоритм вибору ЛЗ конкретному хворому. Шляхи введення, розподілення, біотрансформація, виведення лікарських засобів. Механізм дії лікарських речовин, їх фармакологічні ефекти та зміни стану функцій організму у відповідь на вплив лікарських препаратів. Види побічної дії та токсичності. Методи контролю ефективності та безпеки застосування різних лікарських засобів.	2
19.	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на гемостаз та ліпідний обмін. Етіопатогенетичні принципи лікування ішемічної хвороби серця. Класифікація гіполіпідемічних ЛЗ. Особливості вибору та поєднаного застосування препаратів. Показання та протипоказання до призначення. Фактори, що знижують резистентність до препаратів цієї групи. Методи оцінки ефективності та безпеки застосування.	2
20.	Клініко-фармакологічна характеристика антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів. Етіопатогенетичні принципи лікування ішемічної хвороби серця. Класифікація антиангінальних ЛЗ. Особливості вибору та поєднаного застосування препаратів (органічних нітратів, бета-адреноблокаторів, блокаторів кальцієвих каналів). Показання та протипоказання до призначення. Фактори, що знижують резистентність до препаратів цієї групи. Методи оцінки ефективності та безпеки застосування.	2
21.	Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів. Етіопатогенетичні принципи лікування артеріальної	2

	гіпертензії. Класифікація гіпертензивних ЛЗ. Порівняльна характеристика ЛЗ, вибір препаратів. Оцінка ефективності та безпеки застосування. Принципи лікування гіпертонічної хвороби та симптоматичних гіпертензій. Класифікація антигіпертензивних ЛЗ. Обґрунтування вибору препарату в залежності від стадії та ступеню артеріальної гіпертензії та типу гемодинаміки. Характеристика препаратів першої та другої лінії. Порівняльна характеристика ЛЗ, щодо ефективності, сумісність препаратів при різних варіантах перебігу і наявності супутньої патології. Вибір препарату та дозовий режим в залежності від віку, наявності вагітності. Оцінка ефективності та безпеки застосування. Принципи лікування гіпертензивних кризів.	
22.	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез синдрому бронхіальної обструкції. Класифікація ЛЗ, що впливають на бронхіальну прохідність. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Особливості їх поєднаного застосування. Терапевтична ефективність бета-2-агоністів, М-холіноблокаторів, метилксантинів. Вибір бронхолітичних ЛЗ для зняття нападу бронхіальної астми і систематичній терапії ХОЗЛ, в тому числі – з урахуванням супутньої патології. Порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності. Побічна дія препаратів, переваги та недоліки різних фармакологічних груп. Методи оцінки ефективності та безпеки терапії з урахуванням ступеня бронхіальної обструкції, в'язкості харкотиння, стану центральної та периферичної гемодинаміки.	2
23.	Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних лікарських засобів. Сучасні уявлення про патологічну фізіологію та патологічну анатомію запалення. Класифікація протизапальних ЛЗ (стероїдних та нестероїдних). Сучасні уявлення про механізм дії. Порівняльна характеристика протизапальної дії препаратів. Показання та протипоказання до застосування. Схеми призначення глюкокортикостероїдів. Сумісність препаратів у комбінованій терапії захворювань. Побічна дія, методи контролю.	2
24.	Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів. Принципи сучасної антибактеріальної терапії. Класифікація антибіотиків та інших протимікробних ЛЗ. Роль антибіотиків та інших хіміотерапевтичних препаратів при інфекційних та гнійно-запальних захворюваннях. Вибір антибактеріальних засобів у відповідності з чутливістю мікроорганізмів і локалізацією процесу, важкістю захворювання. Побічні ефекти і протипоказання до антибактеріальної терапії. Вибір протимікробного ЛЗ в залежності від фармакокінетики. Вікові особливості антибактеріальної терапії. Антибіотикорезистентність та шляхи її подолання. Клінічна фармакологія імідазолів, фторхінолонів, сульфаніламідів, нітрофуранів.	2
25.	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу, гепатобіліарну систему та підшлункову залозу. Визначення принципів фармакотерапії виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки, гастритів, колітів, синдрому подразненої кишки, гастроезофагальної рефлюксної хвороби. Значення препаратів, що впливають на секреторну функцію шлунка (інгібітори протонної помпи, H ₂ -гістаміноблокатори, М-холіноблокатори; стимулюючі секреторну функцію). Антихелікобактерна терапія (препарати, дози, тривалість). Гастроцитопротектори. Медикаментозна регуляція моторики шлунково-кишкового тракту. Значення симптоматичних засобів: протиблювотних та блювотних, послаблюючих та антидіарейних. Сучасні принципи профілактики та лікування кишкового дисбактеріозу.	2

	Сучасні принципи лікування гострих та хронічних холециститів, гепатитів, панкреатитів. Обґрунтування вибору та характеристика препаратів з ферментними та антиферментними властивостями. Особливості сумісного застосування препаратів. Фармакокінетика та фармакодинаміка холеретиків, холекінетиків, гепатопротекторів, спазмолітиків. Показання та протипоказання до призначення. Побічна дія. Методи контролю ефективності та безпечності застосування ЛЗ.	
26.	Захист «Протоколу ефективності та безпеки застосування ЛЗ». Включає самостійну (індивідуальну) курацію хворого з написанням «Протоколу ефективності та безпеки лікарських засобів». Кожний студент отримує форму «Протоколу.....». яку заповнює під час роботи з хворим у поза аудиторний час. Виставляється діагноз. Призначається план лікування. Дається характеристика лікарських препаратів, що призначені (обґрунтування призначення, оцінка безпеки ліків, що приймаються, взаємодія лікарських засобів, призначених хворому, рекомендації по амбулаторному лікуванню). Обґрунтування (в усній формі) вибору раціональної фармакотерапії по лікуванню певного хворого: способів та режимів дозування ліків з урахуванням фармакокінетичних параметрів, обраних комбінацій препаратів, принципів попередження побічних ефектів та методів контролю ефективності лікування.	2
Разом		66

Самостійна робота з дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія»

№№	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять– теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	36
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять:	
	Вторинні артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія	1
	Вроджені вади серця у дорослих.	1
	Інфекційний ендокардит.	1
	Легеневе серце. Тромбоемболія легеневої артерії	1
	Гостра та хронічна серцева недостатність	1
	Гостра ревматична лихоманка	1
	Серонегативні спондиліти	1
	Амілоїдоз нирок	1
3	Курація хворих та написання навчальної історії хвороби.	2
	Разом	46

Індивідуальні завдання:

- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр
- Доповідь реферату за темами практичних занять (довільна форма)
- Доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті
- Написання тез, статей
- Виступ на студентській конференції

- Участь у 1-му етапі Всеукраїнської олімпіади з дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія» .

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів освіти до екзамену

- Есенціальна артеріальна гіпертензія. Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції артеріального тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Диференційована терапія. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Кона, дифузний токсичний зоб) і гемодинамічних (ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, коарктація аорти) артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності. Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Лікування, в тому числі хірургічне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Атеросклероз. Визначення. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерій нижніх кінцівок). Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Стабільна ішемічна хвороба серця (ІХС). Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів. Критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія і гострий інфаркт міокарда). Визначення. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарда. Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Порушення ритму серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та

немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

- Порушення провідності серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика синоатріальних, атріовентрикулярних блокад і блокад ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Едамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Визначення ТЕЛА. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Легеневе серце. Визначення легеневого серця. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження у залежності від етіологічного фактору. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Вроджені вади серця у дорослих. Визначення. Дефект міжпередсердної і міжшлуночкової перегородок, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних і інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.
- Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси та ін.). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Набуті вади серця. Визначення. Вади мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Міокардити і кардіоміопатії. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій (гіпертрофічна, дилатаційна та ін.). Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних видів кардіоміопатій. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Перикардити. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних форм перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Диференційний діагноз. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Гостра серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень

центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.

- Хронічна серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (зі збереженою та зниженою фракцією викиду лівого шлуночка), стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Гостра ревматична лихоманка. Визначення. Роль стрептококової інфекції та імунологічної реактивності у розвитку гострої ревматичної лихоманки. Класифікація. Клінічна картина (кардит, поліартрит, хорея, ураження шкіри). Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням ступеня активності. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Системний червоний вовчак. Визначення. Етіологічні фактори та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви залежно від ураження органів і систем та активності хвороби. Значення лабораторних, у тому числі імунологічних, методів дослідження. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування з урахуванням ступеню активності. Пульс-терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність.
- Системні захворювання сполучної тканини (системна склеродермія, дерматоміозит). Визначення. Етіологічні фактори, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від ураження органів та систем. Діагностичні критерії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
- Системні васкуліти. Геморагічний васкуліт (васкуліт Шенлейн-Геноха), гіперсенситивний васкуліт, вузликовий поліартеріїт. Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічні прояви, критерії діагностики. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
- Ревматоїдний артрит. Визначення. Етіологія, патогенез. Роль порушень імунного статусу в розвитку захворювання. Класифікація. Клінічна картина з урахуванням активності патологічного процесу, стадії захворювання, системних проявів. Значення лабораторних та інструментальних методів для діагностики захворювання, його стадії та активності. Критерії діагнозу, значення дослідження синовіальної рідини. Диференційний діагноз. Ускладнення. Стратегія лікування. Базисна терапія. Тактика лікування глюкокортикоїдами та нестероїдними протизапальними засобами. Профілактика. Прогноз та працездатність.
- Остеоартрит. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічна картина залежно від переважної локалізації уражень. Діагностика. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Подагра. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Особливості суглобового синдрому та ураження внутрішніх органів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
- Серонегативні спондилоартрити (анкілозуючий спондиліт, реактивні артрити). Анкілозуючий спондиліт. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічна

картина. Значення інструментальних та лабораторних методів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Медикаментозне та немедикаментозне лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

- Реактивні артрити. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви реактивних артритів різної етіології. Синдром Рейтера, значення лабораторних і інструментальних методів діагностики. Критерії діагностики, Диференційний діагноз. Лікування, роль антибактеріальної терапії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Хронічна хвороба нирок. Визначення. Класифікація. Гломерулонефрити. Визначення. Етіологія та патогенез. Патологічна анатомія. Класифікація. Клінічні прояви та особливості окремих морфологічних форм. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування з урахуванням морфологічної форми та клінічного перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Амілоїдоз. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні прояви амілоїдозу нирок. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Пієлонефрити. Визначення. Роль інфекції при запальних захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів. Класифікація. Клінічні прояви. Інструментальні та лабораторні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Тубулоінтерстиційний нефрит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Критерії діагностики та диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Гостре пошкодження нирок. Хронічна ниркова недостатність. Визначення. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Класифікація. Клінічні прояви та зміни лабораторних показників залежно від стадії. Критерії діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування залежно від стадії та ренопротекція. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання до нирковозамісної терапії, ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
- Профпатологія як клінічна дисципліна. Класифікація професійних захворювань. 2. Історичні відомості вчення про професійні хвороби.
- Організація профпатологічної служби і структура професійної захворюваності в Україні.
- Лікарська етика і питання медичної деонтології у клініці професійних хвороб.
- Особливості клінічного обстеження і діагностики професійних захворювань.
- Організація та проведення попередніх і періодичних медичних оглядів працюючих.
- Принципи профілактики професійних отруєнь і захворювань.
- Лікарсько-трудова експертиза професійних захворювань, медична та трудова реабілітація.
- Пневмоконіози: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування.
- Основні питання профілактики пневмоконіозів; експертиза працездатності.
- Силікоз: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, ускладнення, лікування, експертиза працездатності.
- Коніотуберкульоз: патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Силікатози (азбестоз, цементний пневмоконіоз): клінічні ознаки, діагностика, ускладнення, лікування, експертиза працездатності.
- Карбоконіози (антракоз, графітоз): клінічні ознаки, діагностика, лікування, експертиза працездатності.

- Металоконіози (сидероз, алюмініоз): клінічні ознаки, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
- Пневмокониоз електрозварювальників: клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Бериліоз: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Бісиноз: особливості клінічних ознак, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
- Екзогенний алергічний альвеоліт: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, профілактика, питання лікарсько-трудової експертизи і трудової реабілітації.
- Хронічний бронхіт: види промислового пилу, що переважно викликають розвиток хронічного бронхіту, визначення, патогенез, класифікація, клінічні симптоми та синдроми, методи діагностики, базисне лікування.
- Хронічне обструктивне захворювання легень пилової етіології: етіологія, види промислового пилу, що переважно викликають розвиток ХОЗЛ, патогенез, класифікація, особливості клінічної симптоматики та перебігу, ускладнення, діагностика, лікування, питання лікарсько-трудової експертизи, питання раціонального працевлаштування, призначення групи інвалідності, питання профілактики.
- Вплив електромагнітних хвиль радіочастот на організм людини: механізм дії, основні клінічні синдроми, лікування, профілактика, експертиза працездатності. 23.
- Вплив лазерного випромінювання на організм людини: механізм дії, клінічні ознаки, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Професійні захворювання, спричинені впливом ультразвуку.
- Перегрівання в умовах виробничого середовища: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Переохолодження в умовах виробничого середовища: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Визначити основні професії, які належать до групи ризику щодо професійних захворювань опорно-рухового апарату.
- Основні клінічні форми професійних дискінезій: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Диференційна діагностика професійних захворювань опорно-рухового апарату.
- Хронічні міофібрози: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Бурсит: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Періартрит плечового суглоба: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Моно- та поліневропатії верхніх і нижніх кінцівок. Вегетативно-сенсорні радикулопатії та радикуломієлопатії: клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Класифікація професійних захворювань системи крові. Загальний аналіз крові з лейкоцитарною формулою.
- Інтوكсикація бензолом: класифікація, механізм дії, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Інтоксикація аміно- і нітросполуками бензолу: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння карбону (II) оксидом: механізм дії, класифікація, клінічні ознаки, діагностика, профілактика, експертиза працездатності.

- Інтотоксикація арсеном: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Сатурнізм: патогенез гематологічних порушень.
- Інтотоксикація свинцем: особливості клінічних ознак, клінічні види захворювання.
- Основні діагностичні критерії сидероахрестичної анемії у хворих із свинцевою інтотоксикацією.
- Методи лікування свинцевої інтотоксикації. Профілактичні засоби. Експертиза працездатності.
- Характеристика нейротропних речовин.
- Отруєння ртуттю: патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Отруєння марганцем: патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Отруєння тетраетилсвинцем: патогенез, класифікація, клінічні, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Інтотоксикація сірковуглецем: патогенез, клінічні ознаки, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Отруєння хлорорганічними сполуками: патогенез, клінічні ознаки, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння фосфорорганічними сполуками: патогенез, клінічні ознаки, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння ртутьорганічними сполуками: патогенез, клінічні ознаки лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння сполуками, які містять арсен: патогенез, клінічні ознаки, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння похідними карбамінової кислоти: патогенез, клінічні ознаки, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Отруєння пестицидами: класифікація, патогенез, клінічні ознаки, діагностика, експертиза працездатності, профілактика.
- Інтотоксикація миш'яковистим воднем: патогенез, клінічні ознаки, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Основні принципи невідкладної допомоги та лікування антидотами гострих професійних отруєнь.
- Вібраційна хвороба внаслідок дії локальної вібрації: патогенез, класифікація, особливості клінічних ознак, основні синдроми, діагностика, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Вібраційна хвороба внаслідок дії загальної вібрації: патогенез, класифікація, особливості клінічних ознак, основні синдроми, діагностика, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Методи лабораторної та інструментальної діагностики вібраційної хвороби. 59.
- Нейросенсорна приглухуватість: патогенез, класифікація, клінічні, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
- Кесонна хвороба: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Висотна хвороба: механізм дії зниження парціального тиску кисню у повітрі, що вдихається, клінічні ознаки, лікування, профілактика.
- Сучасні уявлення про вплив токсико-хімічних агентів на бронхолегеневу систему.
- Гострі ураження органів дихання токсико-хімічної етіології: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика. 64.
- Гострий токсичний набряк легень: патогенез, клінічні ознаки, ускладнення,

лікування.

- Хронічні ураження легень токсико-хімічної етіології: патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика, експертиза працездатності.
- Характеристика гепатотропних речовин.
- Патогенетичні особливості токсичного гепатиту.
- Токсичний гепатит: клінічні форми у залежності від хімічного чинника.
- Лікування токсичного гепатиту. Методи профілактики. Експертиза працездатності.
- Характеристика хімічних речовин, які мають нефротоксичний вплив. Основні галузі виробництва підвищеного ризику впливу цих речовин.
- Захворювання нирок і сечовидільних шляхів професійного генезу.
- Токсична нефропатія: патогенез, особливості клінічних ознак, профілактика, лікування, експертиза працездатності.
- Професійні алергози: диференційна діагностика, лікування.
- Професійна бронхіальна астма: характеристика алергенів, які спричиняють професійну бронхіальну астму.
- Класифікація професійної бронхіальної астми; патогенез.
- Клінічні прояви професійної бронхіальної астми; особливості діагностики; профілактика; експертиза працездатності.
- Характеристика професійних канцерогенів – хімічні, фізичні та біологічні фактори.
- Клінічна фармакодинаміка, визначення, місце і роль у виборі фармакотерапії.
- Клінічна фармакокінетика, визначення, основні поняття, роль у виборі фармакотерапії.
- Класифікація гіполіпідемічних лікарських засобів.
- Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення статинів.
- Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення фібратів.
- Омега-3-поліненасичені жирні кислоти. Механізм дії. Особливості застосування.
- Класифікація дисліпідемій. Диференційований підхід до застосування гіполіпідемічних лікарських засобів.
- Групи препаратів, що відносяться до антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів.
- Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення нітратів.
- Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення бета-адреноблокаторів.
- Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення блокаторів кальцієвих каналів.
- Класифікація блокаторів кальцієвих каналів. Особливості застосування. Дозування.
- Класифікація бета-адреноблокаторів. Особливості застосування. Дозування.
- Антиагрегантні препарати. Класифікація. Механізми дії. Способи дозування.
- Тромболітичні засоби. Показання та протипоказання до тромболізу. Схеми призначення.
- Антикоагулянти. Класифікація. Механізми дії. Побічні явища.
- Принципи вибору лікарських засобів для лікування нападу стенокардії, гострого інфаркту міокарда.
- Класифікація антигіпертензивних лікарських засобів.
- Диференційований підхід до призначення антигіпертензивної терапії при наявності супутніх захворювань (цукровий діабет, бронхіальна астма, вагітність, похилий вік, феохромоцитома та ін.).

- Механізм антигіпертензивної дії, побічні явища при призначенні блокаторів кальцієвих каналів. Принципи дозування.
- Принципи комбінованого застосування антигіпертензивних лікарських засобів.
- Диференційований вибір лікарських засобів для лікування гіпертензивних кризів.
- Класифікація антиаритмічних лікарських засобів.
- Диференційований підхід до призначення антиаритмічних лікарських засобів.
- Класифікація серцевих глікозидів. Принципи дозування. Кардіальні та некардіальні ефекти серцевих глікозидів. Показання до призначення.
- Диференційований вибір лікарських засобів для лікування кардіальної астми, набряку легенів.
- Класифікація діуретичних лікарських засобів.
- Диференційований підхід до вибору діуретичного препарату в залежності від наявності супутніх захворювань (вплив на ліпідний та вуглеводний обмін).
- Класифікація лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність.
- Механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення бета-2-агоністів короткої дії. Принципи дозування.
- Механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення бета-2-агоністів тривалої дії. Принципи дозування.
- Метилксантини, механізм дії, фармакологічні ефекти, побічні явища. Принципи дозування.
- Глюкокортикостероїди. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Переваги застосування інгаляційних глюкокортикоїдів. Режими дозування.
- Побічні явища, які зустрічаються при тривалому застосуванні глюкокортикостероїдів.
- Муколітичні лікарські засоби. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Режими дозування.
- Взаємодія лікарських засобів. Види. Клінічні приклади.
- Види побічних ефектів при застосуванні лікарських засобів.
- Клініко-фармакологічна класифікація нестероїдних протизапальних лікарських засобів.
- Механізм дії, фармакологічні ефекти нестероїдних протизапальних лікарських засобів.
- Показання та протипоказання. Побічні явища при застосуванні нестероїдних протизапальних лікарських засобів, їх профілактика та лікування.
- Сучасні принципи вибору протимікробних лікарських засобів.
- Небажані ефекти антибактеріальної терапії, їх профілактика та лікування.
- Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування пеніцилінів. Принципи дозування.
- Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування цефалоспоринів. Принципи дозування.
- Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування карбапенемів. Принципи дозування.
- Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування аміноглікозидів. Принципи дозування.
- Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування макролідів. Принципи дозування.
- Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування фторхінолонів. Принципи дозування.
- Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування глікопептидів. Принципи дозування.

- Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування нітроїмідазолів та нітрофуранів. Принципи дозування.
- Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що стимулюють моторну функцію ШКТ. Принципи дозування.
- Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що пригнічують моторно-евакуаторну функцію ШКТ. Принципи дозування.
- Лікарські засоби зі спазмолітичною активністю, механізми дії, фармакологічні властивості, показання та протипоказання до застосування, принципи застосування.
- Класифікація лікарських засобів з антисекреторною активністю.
- Клініко-фармакологічна характеристика інгібіторів протонної помпи. Принципи дозування.
- Клініко-фармакологічна характеристика H₂-блокаторів гістамінових рецепторів. Принципи дозування.
- Клініко-фармакологічна M-холіноблокаторів. Принципи дозування.
- Антациди. Класифікація, фармакокінетика та фармакодинаміка. Принципи клінічного застосування та дозування.
- Гастроцитопротектори. Класифікація, фармакокінетика та фармакодинаміка, принципи дозування.
- Гепатопротектори. Класифікація. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Показання та протипоказання до призначення. Принципи дозування.
- Холеретики та холекінетики. Клініко-фармакологічні особливості. Показання та протипоказання до призначення. Принципи дозування.
- Поліферментні засоби замісної терапії. Фармакологічні особливості. Показання до застосування. Побічні явища. Принципи дозування.
- Антиферментні засоби. Класифікація. Фармакологічні особливості. Показання до застосування. Принципи дозування.
- Класифікація, механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення, побічні ефекти протиалергічних лікарських засобів. Принципи дозування.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ТА ЗАВДАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

- Робота з хворим
 - Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя.
 - Збирати інформацію щодо загального стану пацієнта щодо загального стану пацієнта (свідомість, конституція) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залози), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів.
 - Обстежувати органи дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів).
 - Обстежувати серцево-судинну систему (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин).
 - Обстежувати органи травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація).
 - Обстежувати сечовидільну систему (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).
- Поставити вірогідний (попередній) діагноз захворювання (Список 1).
- Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого із захворюваннями (Список 1).
- Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 2)
 - Здійснювати диференціальну діагностику при захворюваннях (Список 1).
 - Поставити клінічний діагноз захворювань (Список 1).

- Визначати необхідний режим та дієту хворого із захворюваннями (Список 1).
- Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювань (Список1).
- Діагностувати та надавати допомогу при невідкладних станах (Список 3)
- Виконувати медичні маніпуляції (Список 4)
- Визначати тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
- Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Список 1 (захворювання)

Хвороби серцево-судинної системи

1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба)
2. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії:
 - ниркові (реноваскулярні, ренопаренхіматозні);
 - ендокринні (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, тиреотоксикоз);
 - коарктація аорти;
 - ізольована систолічна артеріальна гіпертензія;
 - артеріальна гіпертензія при вагітності;
3. Нейроциркуляторна дистонія
4. Атеросклероз
5. Стабільна ішемічна хвороба серця
6. Нестабільна стенокардія. Гострий інфаркт міокарда
7. Перикардити
8. Легеневе серце
9. Набуті вади серця: мітрального, аортального та трикуспідального клапанів, комбіновані мітральні та аортальні вади
10. Вроджені вади серця: дефект міжпередсердної, міжшлуночкової перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти
11. Інфекційний ендокардит
12. Міокардити та кардіоміопатії
13. Тромбоемболія легеневої артерії
14. порушення ритму серця
15. порушення провідності серця
16. Серцева недостатність

Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини

1. Остеоартрит
2. Системний червоний вовчак
3. Системна склеродермія
4. Подагра
5. Реактивні артрити
6. Гостра ревматична лихоманка
7. Ревматоїдний артрит
8. Дерматоміозит/поліоміозит
9. Анкілозуючий спондиліт
10. Системні васкуліти (гіперсенситивний та геморагічний васкуліти, вузликовий поліартеріїт)

Хвороби органів сечовидільної системи

1. Пієлонефрити
2. Тубулоінтерстиціальний нефрит
3. Гострі та хронічні гломерулонефрити

4. Амілоїдоз нирок
5. Гостре порушення функції нирок
6. Хронічна ниркова недостатність

Список 2 (лабораторні та інструментальні методи дослідження)

1. Аналіз асцитичної рідини
2. Аналіз синовіальної рідини
3. Аналіз сечі за Нечипоренком
4. Аналіз сечі за Зимницьким
5. Біохімічні маркери некрозу міокарда, D-димер
6. Гострофазові показники крові, загальний білок крові та його фракції, АСЛ-О
7. Загальний аналіз крові
8. Загальний аналіз сечі, тест на мікроальбумінурію, рівень альбуміну/креатиніну сечі
9. Електроліти крові
10. Імуноферментне, імунохімічне, молекулярно-біологічне дослідження крові
11. Коагулограма
12. Креатинін і сечовина крові, швидкість клубочкової фільтрації
13. Ліпідний спектр крові
14. Аналіз стернального пунктату при радіаційному ураженні
15. Метанефрини у сечі
16. Мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
17. Показники кислотно-основного стану крові
18. Ревматоїдний фактор, анти-ЦЦП, ANA, dsDNA, Sm-антиген, SCL-70, Jo-1, pANCA, cANCA, HbsAg, IgG і IgM chlamydia trachomatis, shigella, salmonella, yersinia
19. Рівень АКТГ, кортизолу, альдостерону та реніну в крові
20. Сечова кислота крові
21. Трансамінази крові, загальний білірубін та його фракції
22. Електрокардіографічне дослідження
23. Ехокардіографія
24. Проби з дозованим фізичним навантаженням
25. Сонографія, сканування, комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія наднирників
26. Рентгенконтрастна ангіографія
27. Променеве дослідження органів черевної порожнини
28. Променеве дослідження органів грудної порожнини
29. Променеве дослідження сечовидільної системи
30. Променеве дослідження черепа, кісток та суглобів

Список 3 (НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ)

- Гіпертензивний криз
- Гостра серцева недостатність
- Гостре пошкодження нирок
- Гострий коронарний синдром
- Зупинка кровообігу і дихання
- Пароксизмальні порушення серцевого ритму (пароксизмальна тахікардія та фібриляція/тріпотіння передсердь) і порушення провідності серця (високостепеневі атріовентрикулярні блокади, синдром Морганьї-Едемса-Стокса)
- Тромбоемболія легеневої артерії

Список 4 (МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ)

- Вимірювати артеріальний тиск
- Реєструвати ЕКГ у 12 відведеннях

- Виконувати штучну вентиляцію легень та проводити непрямий масаж серця
- Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером

ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ

1. α і β - адреностимуляторів
2. Антиангінальних
3. Антиаритмічних
4. Антибактеріальних
5. Антигіпертензивних
6. Антикоагулянтів
7. Гемостатиків
8. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів
9. Діуретиків
10. Нестероїдних протизапальних засобів

ВМІТИ ОФОРМЛЯТИ МЕДИЧНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

1. Медичну карту стаціонарного хворого
2. Виписку із медичної карти стаціонарного хворого
3. Процедурний листок (форма У №28)
4. Направлення на МСЕК
5. Лікарське свідоцтво про смерть
6. Листок непрацездатності
7. Санаторно-курортну карту
8. Екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре професійне отруєння, незвичайну реакцію на щеплення (форма №058/о)
9. Рецепти за всіма розділами дисципліни.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю.

Науково - педагогічний працівник обов'язково оцінює успішність здобувача вищої освіти на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою. Критерії оцінювання визначені робочою навчальною програмою з дисципліни «Внутрішня медицина, в тому числі професійні хвороби, клінічна фармакологія», яка затверджена на вченій раді медичного факультету №2 ПДМУ (табл. 1).

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувачів вищої освіти як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Таблиця 1. Критерії оцінювання знань здобувачів освіти:

За 4 бальною	Оцінка в	Критерії оцінювання
-----------------	-------------	---------------------

шкалою	ЕКТС	
5 відмінно	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 добре	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.
3 задовільно	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. Володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.
2 незадовільно	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу. Володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, так і усіх видів контролю.

Підсумкова атестація з дисципліни проводиться виключно в період екзаменуційних сесій згідно з графіком, що розробляється та доводиться до відома науково-педагогічних працівників кафедри та здобувачів вищої освіти не пізніше, ніж за місяць до її початку.

До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які:

- не мають невідпрацьованих пропущених аудиторних занять та лекцій,
- набрали мінімальну кількість балів не меншу за 72 (що відповідає середньому балу 3,0 за поточну успішність),
- опанували практичні навички (заповнений і підписаний викладачем робочий зошит),
- написали та захистили на позитивну оцінку академічну історію хвороби,
- виконали фінансові зобов'язання згідно укладених угод (на навчання, проживання в гуртожитку та ін.), про що отримали відмітку в індивідуальному навчальному плані про допуск до сесії у декана (заступника декана).

Екзамен приймають екзаменатори, що затверджуються наказом ректора.

Екзамен проводиться у вигляді усного опитування (за білетом). Питання, що винесені до екзамену доводяться до відома здобувачів вищої освіти за місяць.

Регламент складання семестрового екзамену

1. Екзамен проводиться в один день.

2. Екзаменаційний білет з дисципліни містить три конкретних базових теоретичних (практично-орієнтованих) питання:

1) питання з першого змістового модуля

2) питання з другого змістового модуля

3) питання з третього змістового модуля та

4) Клінічну задачу з 3 практичними питаннями.

4. Еталонна відповідь на кожне питання передбачає час 3-5 хвилин.

5. Екзаменаційні питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, та в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, які рекомендовані як основні (базові) при вивченні дисципліни.

6. Екзаменаційні білети затверджуються на раді медичного факультету №1, підписуються деканом або його заступником.

7. Кожне питання екзаменаційного білету оцінюється в межах 0-20 балів. За підсумком складання комп'ютерного контролю та теоретичної частини іспиту здобувачу освіти виставляється сумарна оцінка від 0 до 80 балів, конвертація балів у традиційну оцінку не проводиться.

Критерії оцінювання усного опитування (за кожне питання):

18–20 балів – за теоретичне питання одержує здобувач вищої освіти, який повною мірою володіє теоретичним навчальним матеріалом з тем, може використовувати одержані знання для відповіді на питання, обґрунтувати відповідь; засвоїв практичні навички.

14–17 балів – за теоретичне питання одержує здобувач вищої освіти, який у повній мірі володіє теоретичним навчальним матеріалом з тем, може використовувати одержані знання для відповіді на питання, але з деякими утрудненнями обґрунтовує відповідь; засвоїв практичні навички.

10–13 балів – за теоретичне питання одержує здобувач освіти, який недостатньо володіє теоретичним навчальним матеріалом з тем, з утрудненнями використовує одержані знання, не може обґрунтувати свою відповідь; недостатньо засвоїв практичні навички.

0 балів - одержує здобувач вищої освіти, який не володіє знаннями з матеріалу, не може використати одержані знання для відповіді на питання, обґрунтувати відповідь; не засвоїв усі практичні навички.

8. За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) під час складання екзамену, отримані результати анулюються, за відповідь виставляється оцінка «незадовільно».

9. У разі незгоди здобувача вищої освіти з оцінкою, отриманою за екзамен, він має право подати апеляцію (у відповідності до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти»).

10. Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення навчальної дисципліни, з якої проводиться екзамен, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від його складання і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до схеми нарахування та розподілу балів (див. нижче), при цьому присутність здобувача освіти на екзамені є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає екзамен за загальними правилами.

11. Здобувач вищої освіти має право на перескладання екзамену не більше 2-х разів і виключно в період екзаменаційної сесії. Дозвіл на перескладання екзамену видається деканом, директором інституту (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю», який здобувач

освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану. При організованому перескладанні екзамену групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість.

Під час оцінювання екзамену здобувачу вищої освіти виставляється оцінка за традиційною 4 бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно». Результати складання екзамену здобувачем вищої освіти фіксуються у «Відомості успішності студентів з дисципліни» та скріплюється підписом екзаменатора.

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни.

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою (табл. 2).

Таблиця 2.

Середня кількість балів за всі модулі дисципліни	Традиційна оцінка за 4- бальною шкалою
122 – 139,99	3
140 – 169,99	4
170 – 200	5

Таблиця 3. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за поточну успішність балам за ПМК, екзамен та традиційній чотирьохбальній оцінці

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А*24)	Бали за ПМК з модуля. (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
1	2	3	4	5	6
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	E	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		

3,2	77	51	128			
3,25	78	52	130	D		
3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140		C	4 добре
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			
3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150	C	4 добре	
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	B		
4,05	97	65	162			
4,1	98	66	164			
4,15	100	66	166			
4,2	101	67	168			
4,25	102	68	170			
4,3	103	69	172			
4,35	104	70	174			
4,4	106	70	176			
4,45	107	71	178			
4,5	108	72	180	A		5 відмінно
4,55	109	73	182			
4,6	110	74	184			
4,65	112	74	186			
4,7	113	75	188			
4,75	114	76	190			
4,8	115	77	192			
4,85	116	78	194			
4,9	118	78	196			
4,95	119	79	198			
5	120	80	200			

Методи навчання

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж)
- наочні (спостереження, ілюстрація, презентація)
- практичні (шляхом клінічного обстеження хворого трактувати та описувати зміни в органах і системах при різних патологічних станах)
- пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний (висвітлення готової інформації науково-педагогічним працівником та її засвоєння здобувачами освіти)
- тематичні дискусії, клінічні розбіри
- аналіз конкретних клінічних ситуацій
- частково-пошукові, дослідницькі методи.

Викладання дисципліни проводиться у вигляді ротацій змістових модулів. Орієнтовна тривалість практичних занять – 4 години. Основна мета цього курсу – вивчення здобувачами вищої освіти основ внутрішньої медицини, професійних хвороб та клінічної фармакології. Акцент робиться на навичках збору анамнезу і фізикальному обстеженні та проведенні диференціальної діагностики. Здобувачі вищої освіти беруть участь у діагностично-лікувальному процесі стаціонарних пацієнтів під керівництвом викладачів кафедри. Також передбачено ознайомлення з процедурами, що найчастіше застосовуються в практиці внутрішньої медицини. Практичні заняття, клінічні обходи з доцентами та професорами кафедри є найголовнішою частиною цього курсу. Кожен здобувач вищої освіти щоденно записує та доповідає клінічні дані щодо обстежених хворих асистенту, пише історію хвороби. В залежності від клінічних умов та можливостей дозволяється ротація змістових модулів.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувача вищої освіти, г) консультації.

Тематичні плани лекцій, практичних занять та СР розкривають проблемні питання відповідних розділів внутрішньої медицини. У лекційному курсі максимально використовуються дидактичні засоби (мультимедійні презентації, слайди, демонстрацію тематичних хворих).

Практичні заняття проводять на клінічних базах кафедри. Методика організації клінічних практичних занять з внутрішньої медицини передбачає необхідність:

- зробити здобувача вищої освіти учасником процесу надання медичної допомоги пацієнтам від моменту їх госпіталізації, обстеження, постановки діагнозу, лікування до виписки зі стаціонару;
- оволодіти професійними практичними навичками; навичками роботи в команді здобувачів вищої освіти, лікарів, інших учасників процесу надання медичної допомоги;
- сформувати у здобувача вищої освіти, як у майбутнього фахівця, розуміння відповідальності за рівень своєї підготовки, її удосконалення протягом навчання і професійної діяльності.

Для реалізації зазначеного необхідно на першому занятті відповідного модуля надати здобувачу вищої освіти детальний план роботи в клініці та забезпечити умови для його реалізації. Цей план повинен включати:

- дослідження, які має засвоїти здобувач вищої освіти (або ознайомитись);
- алгоритми (протоколи) обстежень, постановки діагнозу, лікування, профілактики відповідно до стандартів доказової медицини;
- курацію пацієнтів, яку має здійснювати здобувач вищої освіти протягом циклу;
- доповіді історії хвороби пацієнта у навчальній групі, на клінічних обходах, практичних конференціях.

Курація пацієнта передбачає:

1) з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;

2) проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів захворювання;

3) аналіз даних лабораторного та інструментального обстеження;

4) формулювання діагнозу;

5) призначення лікування;

б) визначення заходів первинної та вторинної профілактики;

7) доповідь результатів обстеження хворого командою здобувачів вищої освіти у навчальній групі, розбір під керівництвом викладача правильності встановлення діагнозу, диференційного діагнозу, призначеного обстеження, лікувальної тактики, оцінки прогнозу та працездатності, профілактики.

Рекомендовано проводити практичні заняття з включенням:

1) контролю початкового рівня знань за допомогою тестів, складених у форматі запитання з 5 варіантами відповіді, з яких 1 – правильна;

2) ведення 1-2 хворих з захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;

3) розгляду результатів додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття;

4) контролю кінцевого рівня знань за тестовими завданнями, складеними у форматі Крок-2.

На практичних заняттях здобувачам вищої освіти рекомендується вести щоденники, в які необхідно вносити короткі відомості про хворих, обстежених під час практичного заняття, діагноз, план обстеження та призначене лікування.

Самостійна робота та індивідуальна робота здобувача вищої освіти складає 30-56% у навчальному плані. Вона включає:

а. аудиторну та позааудиторну підготовку з питань курсу дисципліни;

б. роботу у відділеннях клінічних баз кафедр, у тому числі відділеннях (кабінетах) функціональної діагностики, інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних методів дослідження при внутрішній патології у позааудиторний час;

в. засвоєння практичних навичок за допомогою фантомів та роботи з хворими;

г. індивідуальну самостійну роботу (виступ на науково-практичній конференції клініки, написання статей, доповідь реферату на практичному занятті, участь у роботі гуртка, олімпіадах з дисципліни тощо);

д. роботу в комп'ютерному класі;

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому практичному занятті з змістового модуля. Рекомендується застосовувати такі засоби оцінки рівня підготовки: комп'ютерні тести, розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння змістових модулів здійснюється по їх завершенню шляхом складання екзамену. Оцінка успішності здобувача вищої освіти з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих модулів.

Форми та методи оцінювання:

Вхідний контроль здійснюється на першому практичному занятті з метою визначення готовності здобувачів вищої освіти до засвоєння дисципліни шляхом використання тестового контролю їх базисної підготовки.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, на яких проводиться оцінка знань теоретичного та практичного матеріалу у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями;
- тестових завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- складання плану обстеження хворого та вміння інтерпретувати отримані данні;
- вміння застосовувати практичні навички;
- оформлення плану лікування хворих.

Підсумковий контроль полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни (або її частини) на підставі поточного контролю.

Методичне забезпечення

1. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
2. Силабус з дисципліни.
3. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
4. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу.
5. Перелік питань до екзамену.
6. Рекомендована література.
7. Мультимедійні презентації за тематикою.
8. Питання та завдання до контролю засвоєння змістових модулів.
9. Перелік питань до екзамену, завдання для перевірки практичних навичок.
10. Підбірки відповідно до тематики практичного заняття: електрокардіограм, рентгенограм, загально-клінічних аналізів крові, сечі та інші дані лабораторних, інструментальних методів дослідження.

Рекомендована література

I. Базова:

1. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник / Л.В. Глушко, С.В.Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019.— 680с.
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9—24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019.— 584с.
3. Професійні хвороби / В. А. Капустник, І. Ф. Костюк, Г. О. Бондаренко та ін. ; за ред. проф. В. А. Капустника, проф. І. Ф. Костюк. — 5-е вид., переробл. і доповн. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 536 с.
4. Клінічна фармакологія: підручник / За ред О.М. Біловола. - Вінниця: Нова книга, 2021. — 544 с.

5. Годован В.В. Фармакологія в рисунках і схемах: Навчальний посібник / В.В. Годован. - Вінниця: Нова книга, 2019. – 464 с.
6. Фармакотерапія в педіатрії: навчальний посібник / За загальною редакцією Біловола О.М. – Львів: Видавництво ПП «Новий світ – 2000», 2021. 324 с.

II. Допоміжна

1. ЕКГ в практиці / Д. Р. Хемптон ; за участю Д. Едлема ; наук. ред. пер.: Н. М. Середюк, О. З. Скакун ; пер. з англ. О. І. Ромаскевича = The ECG in Practice / John R. Hampton ; With contributions by David Adlam = ЭКГ в практике / Джон Р. Хэмптон ; при участии Дэвида Эдлэма : навчальний посібник : тримов. вид. - Пер. 6-го англ. вид. = 6th ed. = Пер. 6-го изд. - К.: Медицина, 2018. - xx, 539 с.
2. Скрипник І.М., Гопко О.Ф., Маслова Г.С., Кудря І.П., Шапошник О.А. Історія хвороби внутрішньої медицини / За ред. І.М. Скрипника. - Навч. посібн. МОН України. - Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс». - 2016. - 162с.
3. Національний підручник з ревматології / За ред. В.Н.Коваленка, Н.М.Шуби – К.: МОРІОН, 2013. – 671 с.
4. Нефрологія: Національний підручник / Л.А.Пиріг, Д.Д.Іванов, О.І.Таран (та ін.); за ред. академіка НАМН України, д.м.н., проф. кафедри нефрології та нирково-замісної терапії Пирога Л.А., д.м.н., проф., зав. кафедри нефрології та нирково-замісної терапії Д.Д.Іванова. – Донецьк: Видавець Заславський О.Ю., 2014. – 292 с.
5. Свиницький А.С. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: Навчальний посібник. - Медкнига, 2017.-372с.
6. Свиницький А.С. Діагностика та лікування захворювань нирок: Навчально-методичний посібник / А.С.Свиницький, В.О.Мойсєєнко. Київ: Медкнига, 2014. – 404 с.
7. Дроговоз С.М. Фармакологія на долонях. Довідник-учбовий посібник / С.М. Дроговоз, К.Г. Щокіна; За ред. С.М. Дроговоз. - Харків: Плеяда, 2018. - 112 с.
8. Фармакологія: практикум / В.М. Бобирьов, О.М. Важнича, Т.О. Дев'яткіна. - Вінниця: Нова Книга, 2017. – 352 с.
9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 360 від 19 липня 2005 р. “Про порядок виписування рецептів та відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек” із змінами до нього (наказ МОЗ України 11 листопада 2011 року N 777).

Електронні ресурси

https://www.eular.org/eular_imaging_library_portal.cfm#

<http://www.rheumatologyclinic.ca/imagebank/#close>

<https://images.rheumatology.org/bp/#/>

<http://www.oxfordmedicaleducation.com/ecgs/ecg-examples/>

<https://litfl.com/top-100/ecg/>

http://learn.escardio.org/lp/eacvi_echo_elearningcourse/knowledge/078833a3-cafb-4506-b264-11e4e3d968f7/0/curriculumSubTopics

<https://www.123sonography.com/ultrasound-courses>

<https://www.asecho.org/rising-star-hub/echo-images/>

<http://inephrology.kiev.ua/>

<http://phc.org.ua/>
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_455_GKS/2014_455%20YKPMD_GKS.pdf
www.WebCardio.org
<http://www.umj.com.ua/article/organization/institut-medicyny-truda-amn-ukrainy>
<http://ohoronapraci.kiev.ua/ua>
http://archive.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Ujpmp/
<http://www.occup-med.com/>
<http://occmed.oxfordjournals.org/>
<http://eng.med.wanfangdata.com.cn/JournalDetail.aspx?qid=zhldwszyb>

Розробники:

Іван Катеренчук – д.мед.н., професор закладу вищої освіти

Тетяна Ярмола – доцент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Ганна Пустовойт – доцент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Руслан Луценко - д.мед.н., доцент закладу вищої освіти

Микола Рябушко - доцент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Костянтин Вакуленко - асистент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Юрій Тесленко - доцент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Додаток 1 до змістового модуля 3 «Клінічна фармакологія»
Перелік лікарських засобів, що виносяться на підсумковий контроль

Блокатори кальцієвих каналів		
Амлодипін	Amlodipine	Табл. по 5 і 10 мг
Ніфедипін	Nifedipine	Табл. по 10 мг
Верапаміл	Verapamil	Табл. по 40 і 80 мг; розчин для ін. (1 мл - 2,5 мг)
Ділтiazем	Diltiazem	Табл. по 60 і 90 мг
Блокатори адренергічних рецепторів (альфа- і бета)		
Бісопролол	Bisoprolol	Табл. по 5 і 10 мг
Метопролол	Metoprolol	Табл. по 50 і 100 мг
Небіволол	Nebivolol	Табл. по 5 мг
Карведілол	Carvedilol	Табл. по 12,5 і 25 мг
Лабеталол	Labetalol	Табл. по 100 і 200 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Доксазозін	Doxazosin	Табл. по 2, 4 і 8 мг
Інгібітори АПФ		
Каптоприл	Captopril	Табл. по 25 і 50 мг
Еналаприл	Enalapril	Табл. по 5, 10 мг; р-н для ін. (1 мл - 1,25 мг)
Лізіноприл	Lisinopril	Табл. по 10 і 20 мг
Периндоприл	Perindopril	Табл. по 4 мг
Раміприл	Ramipril	Капс. по 2,5 і 5 мг
Антагоністи рецепторів ангіотензину-II		
Валсартан	Valsartan	Капс. по 80 і 160 мг
Кандесартан	Candesartan	Табл. по 4, 8 і 16 мг
Лозартан	Losartan	Табл. по 50 мг
Телмісартан	Telmisartan	Табл. по 40 і 80 мг
Комбіновані антигіпертензивні ЛЗ		
Еналаприл/гідрохлортіазид	Enalapril/Hydrochlorothiazide	Табл. 10/25 мг
Лізіноприл/гідрохлортіазид	Lisinopril/Hydrochlorothiazide	Табл. 10/12,5 мг
Лізіноприл/амлодипін	Lisinopril/Amlodipine	Табл. 10/5 мг
Центральні симпатолітики		
Альфа-метилдофа	Alpha-methyldopa	Табл. по 250 мг
Клонідин	Clonidine	Табл. по 75 і 100 мкг; р-н для ін. (1 мл - 150 мкг)
Нітрати і сидноніміни		
Ізосорбід 5-мононітрат	Isosorbide 5-mononitrate	Табл. по 10, 20 і 40 мг
Ізосорбід динітрат	Isosorbide dinitrate	Табл. по 20 і 40 мг; р-н для ін. (1 мл - 1 мг)
Нітрогліцерин	Nitroglycerin	Табл. по 500 мкг; р-н для ін. (1 мл-5 мг)
Молсидомін	Molsidomine	Табл. по 2 і 4 мг
Блокатори f-каналів		
Івабрадін	Ivabradine	Табл. по 5 і 7,5 мг
Антиаритмічні ЛЗ		
Аміодарон	Amiodarone	Табл. по 200 мг; р-н для ін. (1 ампл. - 150 мг)
Етацизін	Aethacizinum	Табл. по 50 мг
Лідокаїн	Lidocaine	Р-н для ін. (1 мл - 10, 20, 40 або 100 мг)
Пропафенон	Propafenone	Табл. по 150 і 300 мг; р-н для ін. (1 мл - 3,5 мг)

Прокаїнамід	Procainamide	Табл. по 250 мкг; р-н для ін. (1 мл – 10 мг) С
Соталол	Sotalol	Табл. по 80 і 160 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Серцеві глікозиди та неглікозиди кардіотонічні ЛЗ		
Дігосин	Digoxin	Табл. по 100 і 250 мкг; р-н для ін. (1 мл - 125 мкг)
Корглікон	Corgliconum	Р-н для ін. (1 мл - 600 мкг)
Добута мін	Dobutamine	Суша речовина для ін. (1 амп. - 250 мг)
Допамін	Dopamine	Р-н для ін. (1 мл - 5 мг)
Гіполіпідемічні ЛЗ		
Аторвастатин	Atorvastatin	Табл. по 10 і 20 мг
Розувастатин	Rosuvastatin	Табл. по 10 і 20 мг
Сімвастатин	Simvastatin	Табл. по 10 і 20 мг
Фенофібрат	Fenofibrate	Капс, по 200 мг
Сечогінні ЛЗ		
Гідрохлортіазид	Hydrochlorothiazide	Табл. по 25, 50 і 100 мг
Індапамід	Indapamidunt	Табл. по 1,5 і 2,5 мг
Спіронолактон	Spironolactone	Табл. по 25, 50 і 100 мг
Торасемід	Toraseamide	Табл. по 10, 20, 50 і 100 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Фуросемід	Furoseamide	Табл. по 40 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Модуретик	Moduretic	Табл. 5/50 мг
Манітол	Mannitol	Р-н для в/в введення (1 мл - 150 мг)
Протиалергійні ЛЗ		
Кетотифен	Ketotifen	Табл. по 1 мг
Кромолін натрію	Cromolin sodium	Капс. по 100 мг
Діфенгідрамін	Diphenhydramine	Табл. по 20 і 50 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Клемастин	Clemastine	Табл. по 1 мг; р-н для ін. (1 мл - 1 мг)
Лоратадин	Loratadine	Табл. по 10 мг
Фексофенадин	Fexofenadine	Табл. по 120 і 180 мг
Хлоропірамин	Chloropyramine	Табл. по 25 мг; р-н для ін. (1 амп. - 20мг)
Цетиризин	Cetirizine	Табл. по 10 мг
ЛЗ, що впливають на бронхіальну прохідність		
Адреналін	Epinephrine	Р-н для ін. (1 м л-1 мг)
Амброксол	Ambroxol	Табл. по 30 мг; р-н для ін. (1 мл - 7,5 мг)
Ацетил цистеїн	Acetylcysteine	Табл. по 100 мг; р-н для ін. (1 мл - 100 мг)
Еуфілін	Euphyllin	Табл. по 150 мг; р-н для в/в введення (1 мл - 24 мг)
Сальбутамол	Salbutamol	Табл. по 2, 4 і 8 мг); Доз. аерозоль для інгаляцій (1 доза - 100 мкг)
Сальметерол	Salmeterol	Доз. аерозоль для інгаляцій (1 доза-25 мкг)
Фенотерол	Fenoterol	Табл. по 5 мг; Доз. аерозоль для інгаляцій (1 доза - 100 мкг)
Тіотропія бромід	Tiotropium bromide	Порошок для інгаляцій (1 капс. - 18 мкг)
Беклометазон	Beclometasone	Доз. аерозоль для інгаляцій (1 доза - 50, 100 мкг)
Флутиказон	Fluticasone	Доз. аерозоль для інгаляцій (1 доза - 25, 50, 125 мкг)
Монтелукаст	Montelukast	Табл. по 5 і 10 мг
Протизапальні ЛЗ		
Гідрокортизон	Hydrocortisone	Суспензія для ін. (1 фл.-125 мг)

Дексаметазон	Dexamethasone	Табл. по 4 мг; р-н для ін. (1 мл - 4 мг)
Преднізолон	Prednisolone	Табл. по 5 мг; р-н для ін. (1 мл - 30 мг)
Діклофенак натрію	Diclofenac sodium	Табл. по 50 і 100 мг; р-н для ін. (1 мл-25 мг)
Мелоксикам	Meloxicam	Табл. по 7,5 і 15 мг
Німесулід	Nimesulide	Табл. по 100 мг
Ацетаминофен	Acetaminophen	Табл. по 325 і 500 мг
Целекоксиб	Celecoxib	Капс. по 100 і 200 мг
Метілпреднізолон	Methylprednisolone	Табл. по 4, 16 і 32 мг
Хлорохін	Chloroquine	Табл. по 250 мг
Антибактеріальні ЛЗ		
Азитроміцин	Azithromycin	Табл. по 500 мг
Амікацин	Amicacin	Р-н для ін. (1 мл - 50, 125 і 250 мг)
Амоксицилін	Amoxicillin	Табл. по 500 мг; суха речовина для в/м ін. (1 фл. - 500 мг)
Амоксицилін/клавуланова кислота	Amoxicillin/Clavulanic acid	Табл. по 500/125 мг; Суха речовина для ін. (1 фл. - 1000/200 мг)
Бензилпеніцилін	Benzylpenicillin	Суха речовина для ін. (1 фл. - 1000000 ОД)
Ванкоміцин	Vancomycin	Суха речовина для ін. (1 фл.-500 мг)
Гентаміцин	Gentamicin	Р-н для ін. (1 мл- 40 мг)
Доксициклін	Doxycycline	Табл. по 100 і 200 мг; суха речовина для ін. (1 фл. – 100 мг)
Ертапенем	Ertapenem	Суха речовина для ін. (1 фл. - 1000 мг)
Іміпенем	Imipenem	Суха речовина для ін. (1 фл. - 500 мг)
Кларітроміцин	Clarithromycin	Табл. по 250 мг; суха речовина для ін. (1 фл. - 500 мг)
Кліндоміцин	Clindamycin	Капс. по 150 і 300 мг; р-н для ін. (1 мл - 150 мг)
Левовфлоксацин	Levofloxacin	Табл. по 250 і 500 мг
Лінезолід	Linezolid	Табл. по 400 і 600 мг
Моксифлоксацин	Moxifloxacin	Табл. по 400 мг
Ріфампіцин	Rifampicin	Табл. по 150 і 30 мг
Стрептоміцин	Streptomycin	Порошок для ін. (1 фл.1000 мг)
Ко-тримоксазол	Co-trimoxazolum	Табл. по 480 мг
Сульфасалазин	Sulfasalazin	Табл. по 500 мг
Тетрациклін	Tetracycline	Капс. по 250 мг
Флуконазол	Fluconazole	Капс. по 50 і 100 мг
Цефепім	Cefepim	Суха речовина для ін. (1 фл.-500 і 1000 мг)
Цефотаксим	Cefotaxime	Суха речовина для ін. (1 фл.-500 і 1000 мг)
Цефтріаксон	Ceftriaxone	Суха речовина для ін. (1 фл. - 250 і 500 мг)
Цефуоксим	Cefuroxim	Табл. по 250 і 500 мг; суха речовина для ін. (1 фл. -750 і 1500 мг)
Цефтазидим	Ceftazidime	Суха речовина для ін. (1 фл.-500і 1000 мг)
Ципрофлоксацин	Ciprofloxacin	Табл. по 500 мг; р-н для ін. (1 мл -2 мг)
Противірусні ЛЗ		
Ацикловір	Aciclovir	Табл. по 200, 400 і 800 мг; суха речовина для ін. (1 амп. - 250 мг)
Інтерферон-альфа	Interferon alpha	Р-н для ін. (1 мл - 1000000, 3000000, 6000000 МО)
Ремантадин	Remantadin	Табл. по 50 мг
Рібавірин	Ribavirin	Суха речовина для інгаляцій (1 фл.-6 г)
ЛЗ, що впливають на функції ШКТ		
Атропіна сульфат	Atropine sulphate	Р-н для ін. (1 мл-1 мг)
Вісмуту субцитрат	Bismuth subcitrate	Табл. по 120 мг

Домперідон	Domperidone	Табл. по 10 мг
Дротаверина гідрохлорид	Drotaverine hydrochloride	Табл. по 40 мг; р-н для ін. (1 мл - 20 мг)
Лактулоза	Lactulose	Сироп (15 мл - 10 г)
Лоперамід	Loperamide	Табл. по 2 мг
Метоклопрамід	Metoclopramide	Табл. по 5 і 10 мг; р-н для ін. (1 мл-5мг)
Омепразол	Omeprazole	Капс, по 20 мг; суха речовина для ін. (1 фл. - 40 мг)
Пантопразол	Pantoprazole	Капс, по 40 мг
Рабепразол	Rabeprazole	Табл. по 10 і 20 мг
Пірензепін	Pirenzepine	Табл. по 25 і 50 мг; р-н для ін. (1 мл-5мг)
Сукральфат	Sucralfate	Табл. по 1000 мг
Фамотидин	Famotidine	Табл. по 20 і 40 мг; суха речовина для ін. (1 фл. - 20 мг)
Альмагель	Almagel	Суспензія для внутрішнього застосування (1 мл-100 мг)
ЛЗ, що впливають на функції гепатобіліарної системи		
Адеметіонін	Ademetionine	Табл. по 400 мг; суха речовина для ін. (1 фл. - 400 мг)
Ессенціальні фосфоліпіди	Essential phospholipids	Капс, по 300 мг; ампули по 5 мл
Октреотид	Octreotide	Р-н для ін. (1 мл - 50 і 100 мкг)
Панкреатин	Pancreatin	Капс, по 150 і 300 мг
Сілімарин	Silymarin	Драже по 35 мг; капс. по 70 мг
Урсодезооксихолева кислота	Ursodeoxycholic acid	Капс, по 250 мг
Холагогум	Holagogum	Капс, по 40 мг
ЛЗ, що впливають на систему коагуляції		
Альтеплаза	Alteplase	Суха речовина для ін. (1 фл-20 і 50 мг)
Амінокапронова кислота	Aminocaproic acid	Р-н для ін. (1 мл - 50 мг)
Ацетилсаліцилова кислота	Acetylsalicylic acid	Табл. по 100 мг
Варфарин	Warfarin	Табл. по 2,5 і 3 мг
Вікасол	Vicasolum	Табл. по 15 мг; р-н для ін. (1 мл - 10 мг)
Гепарин	Heparin	Р-н для ін. (1 мл - 5000 МО)
Етамзілат	Etamsylate	Табл. по 250 мг; р-н для ін. (1 мл - 125 мг)
Еноксапарин	Enoxaparin sodium	Р-н для ін. (1 мл - 100 мг)
Ривароксабан	Riva roxa ban	Табл. по 10 мг
Стрептокіназа	Streptokinase	Суха речовина для ін. (1 фл - 100000 МО і 250000 МО)
Клопідогрель	Clopidogrel	Табл. по 75 мг

Протокол дослідження ефективності та безпеки застосування лікарських засобів
(за даними курації хворих)

Учбово-дослідницька робота

Студента _____
(П.І.Б., курс, група, факультет)

Керівник _____

ПРОТОКОЛ

дослідження фармакодинаміки лікарського засобу _____

Хворий (П.І.Б., вік, маса тіла) _____

Клінічний діагноз: основного захворювання _____

Ускладнень основного захворювання _____

Супутніх захворювань _____

Дата дослідження: з _____ по _____

1. Лікування хворого (надати у вигляді рецептів 5 найбільш значущих ЛЗ, в тому числі вибране для ретельного аналізу)
2. Обґрунтування призначення ЛЗ (міжнародна, комерційні назви, хімічна структура, особливості введення, фармакокінетики, фармакодинаміки ЛЗ)

3. Очікуваний терапевтичний ефект _____

4. Можливі побічні ефекти _____

5. Перерахувати ознаки, за допомогою яких буде здійснюватись контроль за терапевтичною ефективністю ЛЗ

До лікування

Після лікування

Суб'єктивні

А) _____
Б) _____
В) _____
Г) _____
Д) _____

Фізикальні

А) _____
Б) _____
В) _____
Г) _____

Лабораторно-інструментальні

А) _____
Б) _____
В) _____
Г) _____

6. Перерахувати симптоми, за допомогою яких будуть контролюватись побічні ефекти ЛЗ

Побічні ефекти	Наявність реакції у хворого (так, ні)
Суб'єктивні	
A) _____	_____
Б) _____	_____
В) _____	_____
Г) _____	_____
Д) _____	_____
Фізикальні	
A) _____	_____
Б) _____	_____
В) _____	_____
Г) _____	_____
Лабораторно-інструментальні	
A) _____	_____
Б) _____	_____
В) _____	_____
Г) _____	_____

7. Оцінка комбінованої терапії (розглянути можливість сумісного призначення препарату, що оцінювався з іншими ЛЗ з розділу №1: фармакокінетична, фармакодинамічна, фармацевтична сумісність) _____

8. Висновки і рекомендації (ефективність лікування, прогноз подальшого застосування, можливість заміни іншими ЛЗ) _____

Дослідження проводив _____ Протокол перевірів _____

Список використаної літератури